

ספר תורה שכתבו מין [אדם אדוק בעבודת כוכבים כגון כומר],⁽⁵⁾ הרי זה **ישרף**, כי ודאי לשם עבודת כוכבים כתב את האזכרות שבהם.⁽⁶⁾

ואם **כתבו גוי**, הרי זה **יגנו**, משום שאינו

ודחינן: **דילמא** לא שנינו במשנתנו שלוקחין אותן כדי לקרוא בהן, אלא כדי **לגנוז** אותם מספק, שמא ספר תורה כשר הוא ולא יהיה מוטל בבזיון.⁽⁴⁾

אמר רב נחמן: נקטינן [מסורת מאבותינו מנהג מרבתינו]:

לכתיבה לשם ע"ז ולא לכתיבה פסולה גרידא; ויש מי שפירש בטעמו על פי דקדוק החת"ם סופר, ומשום שיש לומר: אף לדעת המקשן אין הכרח לפרש את משנתנו לענין קריאה בציבור, ויש לפרשה לענין קריאה ביחידות [ואפילו בפרשיות של תפילין, ראה בחת"ם סופר], ורק "לגנוז" נראה לו דוחק.

ולפי זה אין הוכחה ממשנתנו אלא שאין חוששים שמא כתבו גוי לשם ע"ז, שאם היינו חוששים, אף לקרוא ביחידות לא היו לוקחים, שהרי נכתב לשם עבודה זרה, וכמו שכתב הט"ז; ומאחר שמוכח ממשנתנו שקורין בו על כל פנים ביחידות, ממילא מוכח גם שקורין בו בציבור, ושמע מינה כמאן דאמר "קורין בו".

אבל לדעת הסובר שכתבת גוי פסולה משום שאינו בקשירה או משום שאינו לשמה, אין להוכיח ממשנתנו שבנמצא "קורין בו" ואין חוששין שמא כתבו גוי, כי יש לומר שאכן חוששין, ומשנתנו איירי ליקח אותן כדי לקרוא בהן ביחידות.

5. נתבאר על פי רש"י; ובחידושים מכתב יד, כתב לפרש: מין, כגון רשעי ישראל שהיו מתלמידי יש"ו הנוצרי, ומשתפין שם שמים בדבר אחר, והם דורשין כל התורה לפי דעתם לשם יש"ו, דהוא ודאי לשם עבודה זרה כתביה; ואחר כך הביא שיטת רש"י.

6. על פי תוספות רי"ד.

האחת: משום שתם מחשבת גוי לעבודה זרה, ולשיטה זו ישרף הספר תורה.

השניה: גוי פסול לכתיבת ספר תורה משום "כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה", או משום שצריך כתיבה לשמה, ולשיטה זו יגנו ספר התורה.

ולכאורה צריך ביאור, למה כתב רש"י שמן המשנה משמע שנמצא ביד גוי כשר ואין חוששין שכתבו גוי שאם היה כותבו היה פסול משום שמחשבתו לעבודת כוכבים ולא כתב את אחת משני הטעמים האחרים! ?
וראה מה שיתבאר מזה בהערה 4.

4. א. כתב בחידושי חת"ם סופר ד"ה ואין לוקחין, שאם כוונת המשנה היא "לגנוז", שווי דמיהן אינו אלא כשווי הקלף לעשות ממנו תוף וכינור או רצועות לסנדלו, והוסיף עוד, שאפילו אי קורין בו, נראה דאין לוקח ביותר מזה, לפי הטעם דלא לגרבי וליתיה, אבל אם הטעם משום דוחקא דציבורא, כי אז יש לומר שאם פודין אותו כדי לקרות בו, כי אז נותנין בו כפי שוויו של ספר תורה לקרות בו.

ב. כתב עוד החת"ם סופר בד"ה דילמא, שיש לדקדק מלשון הגמרא, שאף אין קורין בו ביחידות, שאם לא כן למה אמר "לגנוז", וראה מה שכתב בטעם הדבר, ומה שהביא בשם הש"ך והט"ז בסימן רפא.

וראה לעיל בהערה 3, שרש"י דקדק לומר, שכוונת הגמרא היא להוכיח שאין חוששים